

6. Тихомиров О. К. Эмоциональная регуляция мыслительной деятельности. // Вопросы психологии. 1980. № 5. С. 23-31.

ЦІННІСНІ ІКТ-ОРІЄНТИРИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Марія ЗАМОРОЗ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Дослідженню ролі ціннісної свідомості в цілісному просторі культури, місця теорії цінності в сучасній філософії, її теоретичного та практичного значення на сучасному етапі розвитку вітчизняної та світової культури присвятили свої роботи Г. Вижлецов, А. Гулига, М. Каган, І. Нарський, Л. Столович. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки ґрунтовно досліджено особливості та закономірності процесу формування цінностей учнів та студентів І. Бех, Є. Бондаревська, М. Боришевський, О. Вишневський, П. Ігнатенко, З. Карпенко, О. Олексюк, О. Сухомлинська, Г. Шевченко та інші.

Поняття «цінність» є неоднозначною та багаторівневою. Ціннісну систему особистості І. Бех трактує як складний регулятор людської життєдіяльності, котрий відображає у своїй структурній організації і змісті особливості об'єктивної дійсності, що охоплює і зовнішній для людини світ, і власне людину в усіх її об'єктивних характеристиках [1, с. 15].

У філософському енциклопедичному словнику поняття – «цінність» визначається як належне та бажане, на відміну від реального, дійсного. Зокрема зазначено, що цінності належать до психічних об'єктів – їх джерелом є наші бажання, інтереси, почуття, ставлення. Цінності, з точки зору Е. Фромма, упорядковують дійсність, вносять у неї осмислені оцінні моменти, співвідносяться не з істиною, а з уявленнями про ідеал, бажане, нормативне. Актуальним у розгляді цього аспекту проблеми є й та особливість, що для підліткового віку характерним є визнання більшості цінностей, властивих культурному оточенню підлітків [2, с. 218]

М. Каган зазначає, що цінність – це внутрішній, емоційно освоєний суб'єктом орієнтир діяльності людини, а тому цінність сприймається ним як його власна духовна інтенція. Роль цінностей у суспільному й культурному житті, на думку М. Кагана, двовимірна, вона виявляється у суб'єктно-об'єктних та міжсуб'єктних відносинах. Цінності скеровують, орієнтують, регулюють стосунки людей, тому сприятливе середовище для засвоєння цінностей є важливим [3, с. 164].

У філософському енциклопедичному словнику В. Лісовий здійснює поділ цінностей на індивідуальні, колективні та універсальні. Універсальні, або вселюдські цінності, за висновком автора, – це ті, що прийняті різними народами, культурами, націями, цивілізаціями; колективні – це цінності певного суспільства, нації, цивілізації, самобутньої культури [5, с. 707 – 708].

Результати теоретичного аналізу застосованих підходів, концепцій, напрямів здійснення освітнього процесу дають змогу підсумувати, що сформованість ціннісних орієнтирів здобувачів знань стає особливо важливою психолого-педагогічною проблемою не лише в загальноосвітньому просторі держави, але й у різномірному та різнопрофільному просторі просторі.

Кардинальні позитивні зміни в шкільній освіті, яких очікує суспільство, окрім змін у державній політиці передбачають окреслення *базових цінностей* нової української школи [4]. Подальший розвиток, яких утверджує соціально і особистісно значущий сенс здобуття освіти, побудови такої системи цінностей, яка слугує основою навчання, виховання і розвитку дітей на всіх етапах шкільної освіти, стає мотивом і регулятором пізнавальної діяльності здобувачів знань, визначає ставлення до себе, інших людей, суспільства,

Батьківщини, світу загалом. Ураховуючи зазначене, можемо зробити висновки, що є підґрунтя розглядати цінності як духовно-спонукальні чинники, провідна роль котрих виявляється в об'єднанні окремих особистостей у певні групи (суспільні, творчі тощо) для досягнення спільних цілей. Тоді ціннісні орієнтації і цінності відіграють провідну роль у виробленні особистістю свідомого ставлення до соціальної дійсності та вияву активності в суспільстві, здатності до самореалізації і, в той же час, надають певної як позитивної, так і негативної значущості усім людським вчинкам.

Сутність поняття - цінності індивіда вже як – особистісні цінності, що становить результат процесу засвоєння особистістю суспільних цінностей і, на думку І. Д. Бега, є наданням цим цінностям - незаперечної значущості й особистісного сенсу, ... у певних подіях та явищах [1, с. 6]. Особистісні цінності виконують функцію організації життєдіяльності дітей здобувачів знань у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу та за його межами у навколишньому (соціоприродному) середовищі. Крім цього, особистісні цінності повністю відображають мету і наміри діяльності зростаючої особистості, а саме складають стрижень цієї особистості. Тобто, цінності, що формуються саме у процесі взаємодії індивіда з навколишнім середовищем, трансформуються в інструменти соціального регулювання її вчинків і дій, і в той же час вони пов'язують інтереси, потреби та світогляд з цими конкретними вчинками і поведінкою.

Сформовані цінності відображають зв'язок свідомості й буття людини зі світом. А відтак, ті чи інші предмети та явища навколишнього світу набувають для зростаючої особистості певної цінності залежно від того, задовольняють вони чи ні її матеріальні або духовні потреби. Отже, без ціннісного підходу до аналізу явищ дійсності неможлива ані діяльність, ані саме життя людини як соціальної істоти. За такого підходу цінністю можуть бути як явища зовнішнього світу (предмети, речі, події, вчинки), так і факти, думки (ідея, образ, мета тощо).

Інструментальною основою втілення цінностей у шкільний простір стають ключові компетентності, які поєднують навчальний, виховний, інформаційно-комунікаційний і розвивальний потенціали шкільної освіти, визначають нову філософію освіти, яка ґрунтується на ідеях якості, результативності, особистісній зорієнтованості змісту і результатів, технологічно забезпечує реформування загальної середньої освіти [4]. Освіта є пріоритетною цінністю суспільства (особлива роль освіти в інформаційному суспільстві: зростання інформаційних потоків, постійне оновлення знань, необхідність неперервної освіти протягом всього життя людини і т.д.).

Розкрити й сформувати в здобувачів знань основні цінності суспільства й універсальні цінності людства – одна з основних методичних аспектів вдосконалення навчально-виховного процесу в сучасній освіті. Очевидно, що для виконання цього завдання недостатньо тільки того, щоб ними володів педагог, але й сам заклад повинен стати середовищем, де ці цінності застосовувалися б на практиці і усвідомлювалися здобувачами знань. Серед найважливіших цінностей інформаційного суспільства (суспільства знань) дослідники відмічають такі: розуміння людини як відповідально-діяльної в гармонії з природою і цивілізацією, яка пізнає і перетворює навколишній світ й прагне набути нового досвіду; цінність освіти, об'єктивного наукового знання, широти і глибини знань, інформаційно-комунікаційних компетентностей, вміння здійснювати інформаційну діяльність; цінність інновацій і прогресу; пріоритетність вільної самореалізації, творчості особистості, її прагнення до автономності, але й збереження тяжіння до спільності, спільного вироблення рішень з учасниками інформаційної взаємодії.

Таким чином, нова українська школа має готувати здобувачів знань до життя в демократичному громадянському суспільстві, розвивати у них креативність та ініціативність, формувати уміння критично мислити, приймати адекватні рішення і нести за них відповідальність, мотивувати до навчання впродовж життя, виховувати громадянина і патріота України, толерантну особистість, що матиме здібності використовувати інформаційні освітні ресурси (зокрема, розподілені інформаційні ресурси в локальних і

глобальних мережах) та здійснювати інформаційну взаємодію між учасниками навчально-виховного процесу.

Отже, поняття «цінність» є предметом широких теоретичних досліджень різних наукових спрямувань, яка не втрачає свою актуальність. На сучасному етапі розвитку України як незалежної держави поживалися дослідження цінностей та ціннісних орієнтирів навчально-виховного процесу, а саме їх впровадження в інформаційне суспільство та зокрема в концепцію нової української школи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання. К. : ІЗМН, 1998. 204 с
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Волинська, З. В. Огороднійчук. К.: Просвіта, 2001. 416 с.].
3. Каган М.С. Философская теория ценностей. Лекции. СПб.: ТОО ТК Петрополис, 1997. 205 с.
4. Концепція Нової української школи. URL:<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 03.02.20р.)
5. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук. К.: Абрис, 2002. 744 с.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ, ЯК ЗАСІБ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ, В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.

Леся Гільтай

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Актуальність. Дистанційні форм навчання в Українських закладах освіти набуває активного розвитку. Інтерактивність навчання – характерна ознака дистанційного навчання. Студенти мають змогу не відвідувати навчальних занять, а навчаються у будь-який час та у зручному для себе місці. Головна мета дистанційної освіти є забезпечення системи педагогічної освіти в напрямку надання їй рис та характеристик відкритої, доступної освіти (реальна неперервність, масовість, особиста орієнтованість, тощо).

Мета роботи. Охарактеризувати цінність дистанційного навчання як засобу цифрових технологій в навчальному процесі.

Матеріали та методи. Матеріалом є вітчизняні та іноземні статті та журнали. У написанні застосовані описові, аналітичні, систематичні методи.

Результати дослідження. Розвиток та вдосконалення форм і методів контролю навчальних досягнень, які реалізують зворотній зв'язок у навчанні, повинні забезпечити підвищення якості підготовки фахівців [1]. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України (від 14 грудня 2011 р. № 1283) «Про затвердження порядку проведення моніторингу якості освіти» визначено механізм організації і проведення моніторингу якості освіти. Зокрема, описано етапи проведення моніторингу, одним з яких є аналіз його результатів і підготовка статистичних й аналітичних відомостей і звітів. Приєднання України до Болонського освітнього процесу стимулює модернізацію сучасного розвитку системи освіти України, пов'язану із впровадженням новітніх інноваційних технологій у навчальний процес, запровадження тестування за допомогою комп'ютерного алгоритмічно-програмного забезпечення.

У світовій освіті відбуваються масові зміни, що пов'язані із переходом до мережевої епохи. В Україні йде мова про дистанційне навчання ще від 2004-2006 навчальних років [2]. Цифрові технології, а саме дистанційні форми роботи, уже впродовж багатьох років активно використовуються в навчальному процесі. Проте, умови, які склались у сучасному світі (поширення масової пандемії), зумовили глобальне поширення та застосування нових програм, а також засобів онлайн комунікацій. Дистанційне навчання (курси, індивідуальні